

4. Ustawa o Dobry Start URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/dobry-start> (дата звернення 20.09.2022).
5. Ustawa o wynagrodzeniu za zatrudnienie niań URL : <https://uainkrakow.pl/yak-batkam-shcho-pratsiuiut-otrymaty-3010-zlotykh-na-posluhy-niani/> (дата звернення 20.09.2022).
6. Ustawa o rodzina 500+ URL : <https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzina-500-plus> (Дата звернення 20.09.2022).
7. Ustawa o pomocy społecznej w Polsce URL : <https://www.gov.pl/web/rodzina> (дата звернення 20.09.2022).

Дудар Х. І.
студентка групи СР-41
факультету педагогіки і психології
ТНПУ ім. В. Гнатюка

Олійник Г. М., к. п. н., доцент кафедри
соціальної роботи та менеджменту
соціокультурної діяльності ТНПУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ЗВО

Актуальність теми дослідження. Останнім часом в Україні активно поширюється волонтерський робота, тому значна кількість учених, практиків звернули свою професійну увагу на волонтерство як важливий ресурс соціальної роботи. Серед чинників, які зумовлюють активізацію добровільної, волонтерської діяльності, є передусім загострення соціальних проблем та відсутність досконалої системи надання соціальних послуг вразливим верствам населення. Роль волонтерів, яких ще називають добровольцями, є надзвичайно важливою в багатьох соціальних службах, організаціях, благодійних фондах і т.д.

Зараз волонтерство – потужний соціально-суспільний рух, спроможний прийняти на себе частину повноважень соціальних установ. Ситуація, яка сьогодні склалася в Україні – унікальна. Країна переживає пік громадської активності, коли багато людей абсолютно безкорисливо, щиро бажають допомогти ближньому, і студенти, майбутні соціальні працівники не є винятком.

Різноманіття напрямів, форм та методів волонтерської діяльності відкриває широкі перспективи для активізації духовного, інтелектуального та культурного потенціалу, що детермінує розвиток людини і суспільства як сьогодні, так і майбутнього.

Метою статті є здійснення аналізу організації волонтерської роботи майбутніх соціальних працівників в умовах ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Нині в Україні активно розвивається волонтерський рух серед студентської молоді. Студентські волонтерські групи працюють майже при кожному вищому навчальному закладі, центрах соціальних служб, численних громадських організаціях, здійснюючи переважно соціально-педагогічну роботу у профілактичному, просвітницькому, реабілітаційному, рекреативному, фандрейзинговому, інформаційно-рекламному, охоронно-захисному та соціально-побутовому напрямках [5].

Досягнення соціальної роботи та соціально-педагогічної науки у розробці теорії та практики основ волонтерського руху в Україні та за кордоном висвітлювали: О. Безпалько, А. Капська, Р. Вайнола, І. Зверева, Н. Заверико, О. Карпенко, М. Доуел, П. Марш, Т. Рудякевич, В. Курбатова, Є. Холостова, С. Маккарлі, Р. Лінч, Л. Коваль, Г. Лактіонова, С. Попов та інші.

На думку І. Зверєвої, волонтерська робота – це добродійна діяльність, яка здійснюється фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства в цілому. Людину, яка добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги людям з інвалідністю, хворим, особам і

соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації, називають волонтером [6, с. 38].

Термін «волонтер» – у перекладі з англійської мови, означає «доброволець». Волонтерами спочатку називали тих людей, що добровільно та виключно із свого бажання поступали на воєнну службу в деяких європейських країнах (наприклад, у Франції, Іспанії). Зараз від цього громіздкого визначення залишилося тільки слово «добровільно».

Волонтер – це особа, яка за власним бажанням допомагає іншим у всіх сферах діяльності людини, – зазначає Т. Лях [4, с. 16].

У науковій літературі виокремлено ще й таку класифікацію волонтерів:

- волонтер-менеджер – допомагає й залучає інших до волонтерської роботи;

- волонтер-помічник – виконує функції реєстратора, охоронця, телефонного оператора, відправляти кореспонденцію, друкувати доповіді, відповідати на телефонні дзвінки. Волонтер-помічник може надавати допомогу в залученні коштів, проведенні рекламних кампаній тощо;

- волонтер прямої допомоги – безпосередньо працює з клієнтами і несе відповідальність за свою діяльність нарівні із професіоналами [2; 8].

Для студентської молоді волонтерська діяльність є не тільки способом проведення вільного часу, самореалізації і можливістю принести користь суспільству, але і стимуляцією майбутніх фахівців до професійного зростання і розвитку. Особливо це стосується працівників соціальної сфери, оскільки піклування про людей, надання їм необхідної допомоги є важливою складовою їх професійної діяльності. До речі, як свідчить практика, люди, які прилучилися до волонтерської діяльності у молодому віці, продовжують брати участь у ній впродовж всього життя. Це може бути допомога людям похилого віку, самотнім, людям з інвалідністю, дітям-сиротам, дітям, схильним до девіантної поведінки, дітям вулиці тощо.

Безперечно, активний розвиток волонтерського руху спостерігається і серед студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

Надзвичайно активну участь у волонтерському житті міста Тернополя беруть студенти психолого-педагогічного відділення факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 30 листопада 2016 р. на базі факультету педагогіки і психології ТНПУ ім. В. Гнатюка за ініціативи викладачів кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності відбулося відкриття «Клубу соціальних ініціатив та волонтерства ТНПУ ім. В. Гнатюка».

Протягом навчання майбутні соціальні працівники здійснюють практичну підготовку із таких видів практики: ознайомлююча; волонтерська; організаційно-відпочинкова; навчальна; виробнича; кваліфікаційна у різноманітних закладах м. Тернополя:

Професорсько-викладацький склад університету всяко намагається заохотити студентів ставати активними учасниками волонтерського руху.

Фахівці, які керують волонтерськими програмами, знають про велику відповідальність, яку вони проводять. З одного боку, вони відповідають за самих волонтерів і їхні дії, а з іншого – за клієнтів, яким надається добровільна допомога. Коли рівень соціально-психологічних послуг, які надаються волонтерами, є нижчим, ніж загальноприйняті норми в суспільстві, то особі, якій надається така допомога, завдається шкода. Тому кожен керівник волонтерської програми повинен знати принципи роботи з волонтерами, уміти правильно організувати їхню діяльність і підвищувати рівень ефективності волонтерської роботи.

Волонтерська робота для студента – це можливість особистого зростання й отримати позитивний досвід. Різноманітні кола завдань передбачають формулювання певних вимог і цілей.

Волонтери знають, що роблять значний внесок у соціальну роботу.

Вивчивши роль «винагороди» волонтерської діяльності, можна визначити найвпливовіші стимули-чинники, що можуть позитивно зорієнтувати студента-волонтера на діяльність в організації, а саме:

- отримання знань, навичок, умінь з проблем суспільства, новий досвід, відчуття бути потрібним;
- цікаво проводити час, займаючись волонтерською діяльністю, виходити «у світ», заводити нові знайомства чи бути разом із старими друзями-волонтерами, розважатися, перейти до нового способу життя, допомагати іншим та відчувати «віддачу» від цієї допомоги;
- встановити ділові контакти, бути частиною престижної групи, отримати визначений статус, мати можливість у майбутньому працювати в організації на засадах вже не добровольця, а офіційно прийнятого співробітника [1].

Дуже важливо створювати стимули для студентів волонтерів, такі, як: компенсація витрат, регулярні супервізії, а також визнання не тільки в середині своєї команди, але й усюди організації.

Волонтерам важливо випробувати почуття винятковості, наприклад, коли підкреслюються їхні певні вміння. Варто сприяти підвищенню компетенції волонтерів, організувати їхню участь в освітніх заходах, курсах підвищення кваліфікації, тренінгах усередині й поза організацією.

Зауважимо, що беручи участь у волонтерській діяльності, студенти набувають основних рис волонтерства, таких, як: турбота про людей; солідарність і гуманна корисливість; духовна якість і громадянська чеснота; багате джерело людського досвіду; нові інтелектуальні ресурси; участь і відповідальність як суть активної громадянської позиції.

Людей завжди розділяли багатство, культура, релігія, етнічне походження, вік, стать. Волонтерство ж може бути одним із найголовніших засобів примирення та відновлення розділеного суспільства, бо ця діяльність здійснюється без дискримінації за певними ознаками;

Нове бачення соціальної діяльності полягає в іншому ставленні до зайнятості в галузі соціального захисту. Студенти, які беруть участь у волонтерських програмах, дійсно, отримують чітку ясність у мотивації своєї праці. Первинним для них є вже не компенсація за працю, а результат – допомога, вирішення проблеми тощо. Для руху в цілому – охоплення всього спектра суспільних проблем [3].

Висновки. Отже, волонтерська робота майбутніх соціальних працівників хоч і стихійне явище, але вимагає чіткого контролю та регламентації. Кваліфіковане навчання та систематичний контроль дозволяє вивести волонтерство на якісно новий рівень розвитку, який свідчить про високу моральну культуру нації, сформовану свідомість населення та високу розвиненість країни. Це можливе лише при співпраці освітніх установ з соціальними службами, установами, організаціями.

Таким чином, волонтерство є дуже важливою складовою громадянського суспільства. З його допомогою: в суспільстві підтримуються і підсилюються такі загальнолюдські цінності, як милосердя, турбота, допомога; люди реалізують свої можливості, повністю розкривають свій людський і професійний потенціал; встановлюються зв'язки, які сприяють вирішенню важливих життєвих питань багатьох людей.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко З. П. Студентська громада як один з факторів підготовки до волонтерської діяльності. *Проблеми педагогічних технологій: наук. зб. Волинського державного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2004. Вип. 3-4 (28–29). С. 158–166.

2. Бондаренко З. П. До питання про менеджмент та супервізію волонтерської роботи. *Соціальна педагогіка: теорія та практика. Луганськ : Луганський національний університет імені Тараса Шевченка*, 2012, № 2. С.43–53.

3. Козубовський Р.В. Формування професійної спрямованості майбутніх соціальних працівників у процесі волонтерської практики.

Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю / за ред. проф. Є.М. Потапчук. Хмельницький : ХНУ, 2013. С. 141–143.

4. Лях Т. Л. Методика організації волонтерських груп: навчальний посібник. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 160 с.

5. Лях Т. Л. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп : дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Лях Тетяна Леонідівна. К., 2009. 304 с.

6. Зверєва І.Д., Безпалько О.В., Харченко С.Я. та ін. Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. К.: Науковий світ, 2003. 233 с.

Заверуха А. О.

магістрантка групи мСП-21
факультету педагогіки і психології
ТНПУ імені В. Гнатюка

Лещук Г. В., к. п. н., доцент кафедри
соціальної роботи та менеджменту
соціокультурної діяльності ТНПУ

ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ

Актуальність теми дослідження. Зумовлена сучасними реформами школи, які відбуваються сьогодні у національних системах освіти. Їх удосконалення полягає у гуманізації навчального процесу, в переході від звичної традиційно-освітньої системи (де позиція вчителя і учня формальні і функції вчителя полягають суто в передачі знань), до педагогіки партнерства – учень і вчитель відкриті до спілкування один з одним.

Сучасна освіта передбачає фасилітативний процес навчання, створення психологічно комфортних умов для саморозвитку та